

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Josip Murn

Lirske pesmi

O M N I B U S

BESEDA

Josip Murn

LIRSKE PESMI

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-254-8

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

Vsebina

<i>Smreka</i>	6
<i>Ob Rabeljskem jezeru</i>	7
<i>Zimsko dopoldne</i>	8
<i>Ah, ti bori</i>	9
<i>V tihem polju</i>	10
<i>V parku</i>	11
<i>Mir</i>	13
<i>Nočna pot</i>	14
<i>Zvečer</i>	15
<i>Pesem</i>	17
<i>Jesenska pesem</i>	19
<i>Jesenska pesem</i>	20
<i>Gospa</i>	21
<i>V parku</i>	22
<i>Jesen</i>	23
<i>Gozd</i>	25
<i>Zapuščena polja</i>	26
<i>Bor</i>	27
<i>Vran</i>	28
<i>Zima</i>	29
<i>Pivci</i>	31

<i>Narodna pesem</i>	33
<i>Oj dobro jutro, hišna mati</i>	34
<i>Petnajst let</i>	36
<i>Na holmcu</i>	37
<i>Kak sramežljivo prečudovita</i>	38
<i>Noči</i>	39
<i>Prosinec</i>	44
<i>Koder hodiš</i>	45
<i>Večer</i>	46
<i>Jutro</i>	48
<i>Dekljičina žalost</i>	50
<i>Pesem</i>	51
<i>Neštetokrat sem mimo vrta šel</i>	52
<i>Pesem</i>	53
<i>Fin de siecle</i>	55
<i>Ti angel visoki</i>	58
<i>Golob</i>	59
<i>Slutnja</i>	60
<i>Na brinju jagoda</i>	62
<i>Pesem</i>	63
<i>Vprašanje</i>	64
<i>Na peronu</i>	65
<i>Kje tihi si mi dom</i>	67
<i>Neumen je, kdor toži</i>	68
<i>To je lepo</i>	69
<i>Daljna melodija</i>	70

<i>Pred mojo Marijo</i>	71
<i>Odpri!</i>	72
<i>Nočnik</i>	74
<i>Že nikdar več</i>	75
<i>To je lovski rog</i>	76
<i>Verzi</i>	77
<i>Vse bil le blesk je</i>	78
<i>Prostost</i>	79
<i>Svoboda</i>	80
<i>Sam</i>	81
<i>Poslednji hip</i>	82
<i>Pojdem, pojdem</i>	84
<i>Zvonovi zvonijo za šmarni dan</i>	85
<i>Zvezde</i>	86
<i>Usoda</i>	87
<i>Akordi</i>	88
<i>Pojenec</i>	89
<i>V ravnodušju</i>	90
<i>Oreh</i>	91
<i>Umrl je</i>	92
<i>Epitaf</i>	93

Smreka

Breza raste med gorami,
smreka raste na poljani,
smreka raste na poljani.

Brezi veter veje je potresel:
kdo je tebe, smreka, tja zanesel,
kdo je tebe, smreka, tja zanesel?

Smreka čuje, se ne zgane,
pa kvišku raste iz poljane,
hej, kvišku raste iz poljane.

Ob Rabeljskem jezeru

Glej, tiho, mirno in pokojno
pred mano jezero leži,
trepečejo le drobni valčki,
kot da srebrni dež rosi.

Nebo prečisto je in jasno
in od toplote mi zveni —
v srcu mojem vsa bližina,
daljava vsa spet v srcu zablešči.

Zimsko dopoldne

Mrzlo, vetrno, studeno
zimski dan blešči,
čez to mrzlo, vetrno, studeno
plan korak hiti.

Sitni prah, lazur in sonce,
že kot zledenel obraz . . .
Zdravo prah, lazur in sonce,
prosta plan in čisti mraz!

Ah, ti bori

Ah, ti bori, moji bori
vnovič zaduhteli so,
glasno na zeleni gori
ptički jim zapeli so —

Vnovič skozi temne veje
sonce je prodiralo,
vedno slabše, počasneje,
kakor da bi umiralo —

In potočka pesmi rahle
v dalji so pojemale,
veternice se nadahle
ob njih so objemale.

Ah, prihajali so, vršali
vetrci lahno, lahno —
tiho bori tu so stali,
plul mir božji nad zemljo . . .

V tihem polju

Že zadnji svit gre čez goro
in čez vršine,
še zadnjič sonce za slovo
na Alpe tam posine.

In potlej pride temna noč
in vsa lepota mine . . .
le svetle zvezde vprašujoč
v grozeče zro temine.

In ni spoznati vsem jih moč,
ki vse tam v njih izgine —
in v ravni potnik tavajoč
ozre se v visočine.

V parku

Mrači se.
Lahno, lahno
gube se kulise
pred dušo temno,
en hip, še en hip,
en utrip
je telo.

Kostanji molčijo.
Ah, skoraj bo noč,
skoraj v harmonijo
neslišnih glasov
duh kot nov
plul bo sanjajoč,
pojoč . . .

V prvem žarku
gori zvezda že,
že listi po parku
počasi blede,
v svojo skrivnost

dušo tope . . .
O radost!

Že s svetlobo rožno
se zлива mrak,
kak nervozno
trepeče zrak . . .
Tu sem, tu,
kot eter lahak,
brez glasu . . .

Mir

Zvezda nebroj
blešči pokoj,
lahno zlati
noč pod seboj.

Vse brez glasu,
polno miru . . .
In bolj žari
se plašč Bogu.

Nočna pot

Zopet bližam se
izza tihih vod,
spremljevalec moj
je nebeški svod,
spremljevalec moj
je nad gozdom megla
in tihota polnočna vsa.
Kakor sen mehka
po svetu vsem legla je . . .
Iz duše nenadoma
v noč misel odbegla je,
trenutij bleščečih plod . . .
In ves neizmerni svod
v globočinah vod
tak žarno trepeta . . .
Stomilijonske se
na njem zvezdice bližajo,
bleščeče se križajo
in svetla njih vsaka je pot.

Zvečer

Tam nad Triglavom večernica
bledo je zasvetila,
kot devica je zlatolasa
mehki mrak posetila —

Krasna, ko sen neizmerna
pod njo počiva ravan,
tiho visoko je polje,
kot da v njem mir bil vsejan —

Tamkaj v daljavi le motno
lučica svetla blešči . . .
tiha, spokojna kot otrok
v nočni zibelki se zdi.

Oh, kako lahno drhti mi,
v solzah se srce smehlja,
ah, tu na prsih objetje
celega čutim sveta . . .

Glej, kako bilka kraj mene
se zamajala je,
kaj pač tihoti vesoljni,
kaj mi dejala je?

V sen me zazibala lep je:
car sem — vse sluša okrog,
svetla dvorana me krije,
luči prižgal je sam Bog . . .

Pesem

Na nebu visokem
bledijo zvezde,
v daljavi, čuj, rahlo
zvonovi zvone . . .

Glase se kot sanje
o rajskih željah,
glase, ah, ko pesem
o uteklih solzah . . .

In noč se poslavlja
od mračne zemlje—
ko demant tak svetlo
poljane blešče.

In noč se poslavlja,
beži iz srca,
ko kerub v molitvi
ono trepeta . . .

Tak mirno je v duši,
tak čudno lahko —
Ah, mislim, zvonovi
so peli tako . . .

Jesenska pesem

Tihotni gozd, tihotni gozd,
kam del si svoj nakit zeleni,
s katerim tajno šepetal
je vetrc v sreči neskajjeni.

Kaj vtihnil ti je pevcev zbor
in tožno gledaš proti nebu,
tajnostno tiho tu stojiš
kot tajnostno pri pogrebu.

Kaj megla siva smreke ti
objemlje s temo svoje halje
in mrzli sever z drevja ti
odnaša listje dalje, dalje . . .

Kaj sonce je ponehalo
te greti s svojimi poljubi,
da takšen si, kot je srce,
ki ga nihče, nihče ne ljubi —

Jesenska pesem

Kaplje, drobne dežne kaplje
padajo izpod neba,
kot kropila siva megla
zemljo bi zdaj — mrtveca.

Brez zelenja in življenja
se razteza širna plan,
le nad golim, pustim poljem
kraka smrtno pesem vran.

Motna kot mogočni vali
silna reka proč drvi
in nekje tam daleč, daleč
zvon na zadnjo pot zvoni . . .

Gospa

Jesenska trudna ovenelost,
tišina logov in dobrav —
globoko v duši osamelost,
zvonjenje tožno iz daljav . . .

Razvožene in mehke njive,
megle povsod se zgrinjajo.
Pod nebom gruče mračnosive,
molče ljudje izginjajo . . .

»Nestavno vse, mladost nestalna . . .
Tu, tam samo še spomin —«
Postala je sentimentalna,
bolj stisnila se ob kamin.

V parku

Samotno sanja drevored
svoj dolgi, mračni sen.
Pod tihim nebom tih je svet
in truden in meglen.

Moj bog, kak poln miru
pred smrtjo je večer!
Od daleč, daleč ni glasu,
življenja ni nikjer . . .

Počasi semkaj star gospod
po stezi mokri gre.
Še viden mu je v blatu pot,
za njim stopinje se gube.

Jesen

Jesen . . .
Večne kaplje dežja
ob okno bijo,
za drugo spet druga
počasi, težko.

Zdaj pa zdaj
zašumi po vrheh,
z ropotom zgubi se
sad zadnji na tleh . . .

Ta dušeča megla
se vali kot oblak,
kot skrivnostno kadilo
v sneženi zrak . . .

Motna reka kipi
in zvoni nekje
tak čudno, tak daleč . . .
H pokoju? . . . Bogve . . .

Sladkotožni čas
dušo v sanje topi,
a ta sapa ledena
pretresa kosti . . .
Jesen, jesen! . . .

Gozd

Tako tih in otožen
tam gozd stoji,
kot vojniki razorožen
temno vase strmi.

Ne šumi več, ne zgrinja
pod soncem hladu —
tak pod Krnom spominja
kralj v nezbudnem se snu.

Ah, po vetru, po vodi
moja radost je šla . . .
tak pusto kot v prirodi
večerna megla.

Kot tam v krčmi obpotni,
ki vsa prazna molči,
in popotnik samotni
čaka v njej do noči.

Zapuščena polja

Temotna, temotnejša
zapuščena so polja —
samotna, samotnejša
so srca kot polja. —

Vedno više, bi više
srce brez utehe —
vedno tiše je, tiše
kot polja in lehe.

Bor

Da bi toplo bilo,
zraven bilo ledeno . . . ?
Da bi cvetno bilo
zraven bilo sneženo . . . ?
Ah, kaj briga me svet . . .
Kaj mi mari, starini!
Pozimi zrem led
in poleti zrem cvet,
dedov ded,
tam v dolini . . .

Vran

Zletel hrupno pod nebo je
krakajoči, črni vran,
zletel kvišku je z drevesa
v jutro leta zadnji dan —

Siva megla skrila vrana
v plašč svoj rezko je leden,
in zavil dan zadnji leta
dušo je v otožni sen —

Zima

Prešla pomlad, po bliskovo prešlo poletje
in sveti Mihael.

Po polju so pospravljeni sadovi,
listje je požoltelo, trava orjavela,
po brdih breze žalostno blešče.
Višje nad njimi bori in smereke
kot lovci mi zeleni čakajo.

Namočena
od ranega dežja je pot. Iznad vode
in črne prsti tam in travnikov
dviguje se sopar. Na desni je smerečje,
na levi gorska pot, rujava, skrita,
ko lisičja dlaka.

Tod hodimo vrhovci. Tiho vse življenje
in tih naš običaj. Pride poletje, žge in peče,
pride jesen, zapre čebele, in pride zima,
oddahne si in zapre duri naše.
Tam v zgornjici odpre si skrinjo.

Poišče sukna si in kril volnenih
in plavih toplih rut in nogavic;
obutev vzame novo si, podšito z jarcem,
kolovrat, par jančjih rokavic in kožuh
bel, kratek in ustrojen, z rožami.

Nato pregleda kašče . . .
na pod nabije jazbeca in čuka,
nabrusi še sekiro si, zaneti ogenj
in zagodrnja . . .

Tam v zraku pa po snegu zadiši.

Pivci

Res hvala Bogu za ta sneg in mraz,
res hvala za slabe mu dni,
le padaj zdaj sneg, pa na daleč okrog,
in revščino našo zakrij.

Živeti lepo je, še bilo bi lepše
pozabiti trud in skrbi;
pozabil jaz mnogo sem, zdaj pa je zima,
pozimi pa vse oživi.

Tam v krčmi za potjo, za javorno mizo
sedi vsak najraje zdaj in kadi —
in zažene tam Bolka ogorek,
da trikrat od tal odleti.

Vozniki z Dolenjske, z Vrhov in Zabrezja
in sodnik sam tam dosti sedi
in obnaša se kmečki; pije bolj na kratko,
na kratko tobak mu debeli gori.

On človek je z belimi jetri, in dolgo
in dolgo tak človek živi,
oženi se dostikrat, dve on pokoplje,
pri tretji pa, pravijo, dobro mu ni.

Tretja ženska je smrt, a boji se sodnik
Boga in pekla in peklenskih duhov —
in družbe brezverske; zato pa med nami
sedi in kesa se in neče domov.

Kaj mari sodnik pa, kaj mari mi kmetje.
S komolcem oprt sam na mizi slonim
in mislim nase in mislim na dušo
in nikdar si ne izbežim.

Narodna pesem

Ne maraš šopka, ljubica,
iz vrtnih rož spletenega
in zate narejenega,
in zate narejenega?

Ne maraš šopka lepega,
da deneš si ga na srce,
ker meni roke krvave,
ker meni roke krvave?

Oj ljubica, oj deklica,
ne veš, da teče meni kri,
ker trni vrtnic so ostri,
ker trni vrtnic so ostri?

A če to veš, a če to znaš,
čemu pa šopka braniš se
in bolj hudo ti raniš me,
in bolj hudo ti raniš me?

Oj dobro jutro, hišna mati

Oj dobro jutro, hišna mati,
oj dobro jutro bog vam daj!
Namenil sem se v trg pogledat,
kjer velika bo maša zdaj.

A glejte, nimam, nimam rože,
da za klobuk si jo pripnem,
a glejte, nimam, nimam družbe,
da z njo po cesti beli grem.

Vsi drugi, mati, tak prešerno
z očmi me, mati, pikajo,
in rožmarine za klobuke
vsi drugi, mati, vtikajo.

Ah takrat kri vzkipi mi, mati,
na srce žalost leže mi —
Jaz fantič mlad sem, bolj kot noži
pogled njih v srce reže mi . . .

Jaz fantič mlad sem, čujte, mati,
mlado, ah, hčerko dajte mi . . .
Hej, žalost in vsi ti sosedje,
ne enega več blizu ni!

Petnajst let

Moja ljubica je stara petnajst let,
oj, petnajst mladih, lepih let;
obraz, oči, svetli lasje
o teh mi letih govore.

Moja ljubica ima petnajst let,
oj petnajst lepih, mladih let;
nje hoja, smeh, bele roke
o teh mi letih govore.

Poživi bog teh petnajst let,
njih prvi čas, njih nežni cvet!
Tako pogleda sonce v svet,
čebela zbira prvi med.

Poživi bog teh petnajst let . . .
Za ves bi ne verjel bil svet
da mogel biti bi tak zaklet
od nežnih takih, mladih let!

Na holmcu

Kadar imaš časa,
z rožami krog pasa
pridi k nam.
Pridi zjutraj,
čez dan vroči,
pridi zvečer
al po noči —
hej, jaz vedno čas imam!

Kak sramežljivo prečudovita

Kak sramežljivo prečudovita,
lepa si danes, devica!
Ah, tu ostani, tesno privita,
v duši premisli to ljubo dejanje
včeraj in danes —
gledi tam lehe!
Koliko vzgonov v njih, koliko vzmetov . . .
srce si prosi utehe,
koliko misli prej, koliko sklepov!

Noči

1

Monotono
se koraki
v trudno tmo gube,
mračnoleno
le oblaki
proti severu hite —

Ah, visoka
okna njena
so mrtva,
znana roka
osvetljena
po zavesah
ne igra
in nobena
luč mehka . . .

Pač nje duša
davno sluša
dolge noči
tih raj —
Tu minuta
za minuto
težko plava
v noč prečuto
v vsebrezkončni,
nepovratni kraj — —

2

Čuješ, čuješ,
duša hoče,
k tebi hoče
po svoj dan! —
Pridi, pridi,
Alma, pridi . . .
Ah, zaman —
Od zidovja le odmeva
blodne duše
nočni jek . . .
Večnost, večnost,
duša plaka,
ker tak mučen
smrti beg —
V globočinah
žgoče duše
čutim, Alma,
tvoj obraz —
in nemirno
polje srce,
in nestrpno
čakam jaz.

3

Po teminah
vlažne noči
hladni vetri
vejejo,
v razdejanih
mračnih dušah
tak strasti se
smejejo . . .
Temnih, temnih,
nerazrešnih
misli morje
tamkaj spi —
Ugasni, ugasni
v globočinah
noč z žarečimi očmi!

Alma, glej, kak lučke
trudno se leskečejo . . .
Kakor duše
neutešne
tak trepečejo,

zadnje žarke
dolge, mehke
v temo mečejo,
ah, in teme
grozne noči
dvigniti se
nečejo.

Prosinec

Kot velika tajna
bodi ta ljubav,
kakor bela slana,
tiha sred planjav.

Kaj je svetu treba
naših skrivnih slov?
Kaj nam tu v zatišje
glasni šum njegov?

Koder hodiš

Koder hodiš ti,
kjer bi koli bila —
ves moj duh ti sledi
in vsa duša moja.

Brez vse strasti gorko
že bi k tebi srce
oči nad tabo
veselejše vzgore!

Tak do temnih daljav
ogenj daljni blešči —
tak brez glasu z višav
zvezda žarna blešči —

Večer

Na zapadu sonce gori
s poslednjo močjo,
v svitu rožnem žari
gora pred nočjo.

Kot bi sončni prah
na daljave pal,
blešči tak v vrstah
svetlojasna dalj!

Tam na sinje robe
nočevat oblački hite,
tam za svetle dni
sonce žolto rdi . . .

Ah, to je čas
žita zrelega,
globoko v pas
požoltelega,

ko do noči
nam sonce gori,
od toplejših tajn
kratki večer šumi,

ko hrepenenja nas žgo,
glasov milih si duša želi,
srce plače — in uprte v temo
so žareče oči.

Ah, prelestna, ti veš,
kako te ljubim srčno,
kak brez tebe pusto
mi življenje to! . . .

Glej, kak zvezde bleščijo
brez luči svetlobo po bregeh —
in vmes božjega strelca
lokavi smeh . . .

Jutro

Topoli še sanjajo
ob jutranji cesti,
že škrjančki naznanjajo
v zraku se z anapesti.

Od bilk in iz travja
spe tenka megla,
polna prvega zdravja
loka je vsa . . .

Kot na večer bolj
spet vrhovi žare —
obsevana gor in dol,
v ognju jutro gre.

A bleščite le, gora in dol,
in žarite, planine —
kak kot rosa bi zlil se čez dol,
kot oblak čez vršine?

Kar ljubo mi, to v srcu blešči
in na večer ne mine,
hej, v mraku ves svet se zgubi,
a šele mi to ne izgine.

Kaj rosa na polju gori,
zakaj roža na grmu žari?
Le brez vonja naj kot v temi
ljubav prva zbeži?

Dekličina žalost

Ah, kot plahi metulj
zbežal moj mili je . . .
lepi čas je minul,
pusto mi v sili je —
Oj, dekličji obraz,
oj, cvetličji duh,
posuši naj vas
ta moj vražji napuh!
Kak me gledal je
brez besed . . .
ah, kaj povedal je
tiho z očmi . . . !
Potlej odšel je
kot lep spomin . . .
zdaj čakam
od tuge molčim.

Pesem

Zapela sinica je
pesem žalostno,
kak na svetu se
brez veselja živi . . .

Mladenič šel tod osorej,
slišal pesem to,
kot še nikdar poprej
srce ga teži . . .
Težko, težko
živeti je samemu
brez ljubice,
težko, težko
brez srca,
ki zanj živi,
ki ga ume
pod trudni čas.

Nešetokrat sem mimo vrta šel

Nešetokrat sem mimo vrta šel,
ah, mimo vrta svojega,
mnog zreli sad je tam visel,
želeč pogleda tvojega.

Šla mimo si . . . in že te ni nikjer —
jaz pa bi dal ti ves svoj sad . . .
Zdaj časa ni, zdaj je večer,
odšlo je sonce na zapad.

Pesem

Kak ognjena že sila
več miru mi ne da,
kak svetloba čistejša
že oda tal trepeta!

Kak polno življenje
iz življenja kipi,
po izjasnjenem poti
korak hiti —

Ah, dekle, kako ti
oči vzblešče,
kar že polno skrivnosti
med nami se ve —

Kak polna mehкости,
kak si polna prevar!
Kdaj zjasni se, poleže
ta dušeči vihar?

Kdaj po šumnih valovih
se srce pomiri,
kdaj svetlo se in čisto,
mirno izzveni?

Ah, da more strpeti,
čutiti hladno,
sladkost razdeliti
si z zmerno roko,

poleglo se burno bi
strastno morje
in v radosti celi
kipelo srce!

Fin de siecle

1

Kje zdaj si, ljubica ponosno hladna,
komu zdaj sije tvoj neskončni dan?
Ti ne razumeš? . . . Tiho, tiho, jadna,
samo noči izdih je to nezvan —

Koga zavračaš zdaj s pogledom mrtvim,
kdo pije luč nevzdramnih ti oči?
Kdo zre božanstvo v formah, gestah tvojih,
ti bitje mrzlih harmonij?

Umreti vsem . . . ljubiti v duši tebe!
Ti si kot kip, kot marmor izklesan,
kot Amor, ki z napetim lokom meri
sred šumnih vodometov in platan.

2

Da sem te ljubil, bilo mi v pogubo,
postala si mi smrtni angel moj,
vse, kar mi svetlo bilo, drago, ljubo,
vse zgubil nizko sem to noč nocoj.

Kot blažen duh tam ob neba prestoli
v svetost mi duša verovala je,
v lepote večnost, ki jo kerub moli,
v dobroto, ki nas v svet poslala je.

Prevzvišena, da se je greh dotakne,
prepolna diha sladke tajnosti,
slutila ni, kako pod njo razmakne
prepad najpodlejše vsakdanjosti . . .

Poglej, kak svet neskončen, kak širok je,
poglej, kaj potov, kaj strani — zdravstvuj,
in nikdar, kak prepad srca globok je,
kaj bila si mi, kaj si zdaj, ne čuj!

3

Srce je žalostno in bolno od tesnobe,
duha objeti duša hrepeni
v življenju, polnem nenasitne, mračne zlobe,
na potu, ki mu sonce ne blešči.

Kar vzeti mora se, to ste mi davno vzeli,
kar netilo, ne gane več srca;
z roko pregrešno vi razrušiti ste smeli,
kar se postaviti nič več ne da.

Ah, ne . . . ne muči srca v njegovem nemiru
otročki srd, pozabljene solze,
to vranci so, ki divje v zadnjem, prostem diru
čez trupla znanih ranjencev beže!

Srce je žalostno in išče si rešitve,
duha okleniti se duh moj hrepeni
kot čudapolne, pol pozabljene molitve
iz davnih, davnih, srcu milih dni.

Ti angel visoki

Da, da, ti angel si visoki,
nedotakljivi vekomaj,
tak dalek kot na nebesnem oboki
polnočnih zvezd sijaj.

Oči, ki ni jih moč doseči,
brez ognja lastnega gore —
njih bleski so za hiš mameči
in gonobeči se zgube.

Neznana radost ti; slučajna,
trenutna tvoja veselost,
kot hladnost tvoja vsa tak tajna,
tak mrzla kot tvoja mladost.

Iz dalje polna hrepenenja,
umre v bližini že tvoj čar,
brez bujnosti in brez življenja,
brez vernosti in brez prevar.

Golob

Te oči kakor v ognju
okopane,
pa nad njimi obrvi
tak ponosne, obokane!

Ah — kot vzbudi hrepenenje
večerni čas,
kot v temi bil zvonjenje,
tvoj omamil je glas!

Noč in dan s hrepenenjem
bi v začarani kraj,
kot golob za zvonjenjem
vse bi k tebi nazaj!

Slutnja

Če mislim o tebi,
ni misel svetla
če sanjam o tebi,
je sanja zla.

Ko z znakom krvavim,
kot tema in bridkost
očrtala ostro
mojo si mladost.

Zaživim naj v prostosti,
kot radost zbežiš —
ljubim naj — kot zla slutnja
pred mano stojiš.

Kam brezmejni moj up,
mlada prelest šla,
čista samozavest
kakor zdravje svetla . . .

Več stoglasnih odmevov
ni sred daljne noči —
tak mrtvo, domotožno
kot v sobotni temi.

Na brinju jagoda

Na brinju jagoda vse čustvovanje
bilo je tvoje in za majhen čas —
kot hrast vejevje svoje sanje
množil sem in razprezal jaz.

Sto let hrast raste in sto let se širi,
na brinju s snegom jagoda sčrni —
zdravstvuj, samotni hrast, se umiri
tam v gori — in odzeleni.

Pesem

Jaz ne morem, jaz nečem
k tebi priti več,
jaz sem rekel in rečem,
med nama je preč!

Ko po tihih obokih
mrak v samoto molči,
več do zvitih, visokih
mi ni besedi.

Pot s teboj sem sklenil
in z znankami,
s svobodo se ženil
za Karavankami!

In z njo zdaj pirujem
in s prijatljji okrog,
in kar bog da, zmagujem
privajenih rok.

Vprašanje

Ali ti si svetla zvezda,
ki trepečeš vrh neba,
ali misel le otožna
mi miru nocoj ne da?

Nekaj, zvezda, k tebi vleče
s silo silno mi srce,
to življenjska tajna skrita
je bodočnosti moje.

Ali rojen sem si v blagor,
srečen bil spočetek moj?
Sebi, soljudem koristen
tek skončam kedaj jaz svoj?

Ali rojen sem v pogubo,
le za strast in nepokoj,
in obrne vse mi v zlo se,
in odveč bo život moj . . . ?

Na peronu

Kakor blisk drčijo vlaki,
kot nevihta mimo vro,
dima z njimi spo oblaki,
spremlja jih z očmi nekdo.

Čaka danes, čakal včeraj,
čakal je še prejšnji dan —
čakal zjutraj, zvečer, zmeraj,
zmeraj čakal je zaman.

On je, ah, brez domovine.
No, a kaj, a kaj je to?
Da, živi se brez očine,
a ne prašajte kako!

On brez drugov je vdanih,
skoro vsakdo mu je tuj.
Src zdaj zvestih čaka, znanih . . .
Zopet vlak bo tukaj — čuj!

Hlastno, hlastno ga on čaka,
otopel mu je izraz.
Zopet pravega ni vlaka;
dim le puha mu v obraz.

Kje tihi si mi dom

In še in še in vedno bolj
prši sneg, naletava,
in sam sem sredi večnih polj
in noga se mi pogrezava. —
Kje tihi si mi dom,
ti sreča moja prava?
Nocoj, kedaj te videl bom,
ti sreča moja prava? . . .
Prostrane dalje mrak molči,
prši sneg, zamrzava . . .
ah, v srce, zdi se, naletava.

Neumen je, kdor toži

Neumen je, kdor toži,
kako ga bol mori,
kdor svetu vse razkriva,
kar srce mu teži —

Kako naj svet le celi
pomiri mu srce,
ko češče vzroka boli
dobiti sam ne ve.

To je lepo

To je lepo na svetu,
ko spem v življenje prost,
ko neodvisen in preziran
vsak dan drugje sem gost,

ko samemu že zdim se
življenja sit, odveč —
zaman po sreči svojih let,
zaman po miru korpneč,

ko skoro že premaga me
usoda zla premoč
in težko skrivam bol,
hladno se smehljajoč.

Daljna melodija

V trudnih čustev igri pusti
utihnilo je srce,
spusti, noč, svoj plašč, ah, spusti
na oči težke. —

Dni brezcenih pir tak šumni,
proč je karneval,
sebe, ognja moč, brezumni,
sem na njem prodal.

Dolga, dolga noč strahotna
plava pred menoj —
vedno tišja, bolj samotna,
drug vzel dan je moj —

Pred mojo Marijo

Pred mojo Marijo luč gori,
in obraz Marijin žari
v senci polnoči —
Ah, le žari obraz,
gori, lučka ti,
beži za ves čas
duh mraka, neskončnosti!
Izmučen je moj obraz
in potrpt sem jaz,
pijan disharmonij.

Odpri!

Odpri!

Ta zadihli zrak
duši me, mori,
ta vlažni mrak
hlapečih zidov,
mrtvi kot sen krut,
mrtvi kot otrov,
ah, kot smrtni trud.

Odpri!

Proč s temo žaluzij!
Ah, ta hladni sopar
in vzduh teh zidin,
ta mistični žar
nejasnih pramen
izza starih gardin
v neskončnih vrstah
kot težki nasmeh
po tihotnih tleh
igra in skaklja . . .

Melanholija teška
omaganih bitij,
stok bolnih duš tod doma:
ah, hiti, smrt, hiti! . . .

Nočnik

Kak v mrazečo to samoto
jasen plava glas!
Dolgo sanjal si, oj skoraj
vzide sonca zlat obraz —

Tiho, duh moj, sanjaj, sanjaj!
Še na vzhodu mrak leži —
še v zvoniku temnem rezko
bije ura polnoči.

Že nikdar več

Že nikdar več te, prosta poljska roža,
device v šopek ne nabirajo,
že nikdar več te sonca žar ne boža
in rosne kaplje ne otirajo —

Kot neizgnana, smrti skrivna groza
steklene ječe te zapirajo,
še sanjaš, kak te tihi gaj obkroža
in cveti zadnji ti umirajo.

Nazaj jaz pojdem v one tihe kraje,
kjer zemlja moč, življenje daje,
ki domovina moja prava so;

pozabim deklice vas ve visoke,
nožice vaše, vrat in bele roke,
nad mano zimzeleni plavajo.

To je lovski rog

To je lovski rog! Čez hribe in doline
se zlega naokrog,
odzivljejo se skale in tišine
in gaj in plan in log.

Odpadlo bukvam je in hrastom listje,
korak pa v njem šumi,
studenec mrzel ves in tih in čist je,
a k srcu polje kri!

Glej jasne, strme one visočine,
kjer sneg tam plameni,
planote, glej, globoke te doline —
miru tu najdeš ti!

Zdravstvujta mesto, visoko dekle ti,
srce tu skameni —
Življenje drugo hočem zaživeti,
tam, kjer ga volk živi.

Verzi

Če tepe te usoda, skloni tilnik više!
Ne beži ko deseti brat iz rojstne hiše,
obup, brezdelica in mrak s teboj —
Trpi le, kdor se sam uslužno klanja,
volka od staje pa pastir si naj odganja!
In brez moči je, kdor ob prošlosti živi,
nikdar ne oni, ki kljubuje in stoji.
Res, ljubil molk bi in življenje mirno
in ljubil bi naravo in planoto širno —
no, drag mi tudi je obup in boj,
vihar in blisk in tema nad menoj!

Vse bil le blesk je

Vse bil le blesk je in sijaj
in mi smo se razšli,
prijazni že več niso zdaj
ljudje, ki so nam prej bili —

Prešle, mrtve so mi oči svetle,
ki žarno se svetile —
tak daleč so mi kot zvezde,
ki v večnost so utonile.

Prošle, mrtve besede so mehke,
ki so me razvedrile,
tak daleč so, kot veter gre,
ki se nad morjem mi razbije,

tak daljna blesk ves in sijaj,
tak daleč smo se mi razšli —
zdravstvujte, neprijazni zdaj,
nekdaj drugačni vi.

Prostost

Ta molk, taka prazenj
obdajali dosti nas —
treba iti narazen,
nam pusto je in dolgčas!

Zopet luč naj nebeška
že nam sončni obraz,
od hladnega bleska
nam pusto je in dolgčas —

Zdravstvuj in narazen
na svobodno pot!
Cel svet bil tak prazen,
treba iti od tod.

Ah, prostost vsemogočna!
In spet čustva kipijo —
oj, tak vidna in vroča —
skoro do besede ne pustijo!

Svoboda

Od ljudi sem šel daleč okrog,
zableščala nad mano svoboda,
tako jutranja zarja čez log
od vzhoda se pne do zahoda.

Kot šel bi na svatbeni pir
v duši s silo, radostjo kot s svati,
kot šel bi na mladi tvoj pir,
ti žena mi, sestra, ti mati!

Kako mi sonce vzblešči, celi svet razgori,
kak v nevihti molčijo livade —
pa naj sonce blešči, jeza božja buči,
srce se odzove, ne pade!

Hej, razgrni se, pisani gaj,
razmaknite, cvetoče se gore,
duša dalje bi, hej, dalje,
da tam razbučati se more!

Sam

Še brezmejna sila
v ognju iz srca —
Kam in kod bi sila?
Kamor pot ti da!

Čez vso božjo zemljo,
brez ljudi in brez okov!
Rosi name in na zemljo
večni blagoslov —

Poslednji hip

Poslednji hip še za zastorom
noč tiha se mudi,
nad ravnijo, nad vetrnim prostorom
samotni voz beži.

Kam? K sreči bi me pot dovela?
Za mano vsa leži —
kakor v voza vasi in sela
spomin jo oživi.

Zdravstvuj, Marija! Draga varna
ljubezen mi in pot
in draga mraz mi, noč viharna
in leta polna zmot —

Ko je jesen, divja gos toži,
na čisto bi vodo —
ko že premrzlo cvesti roži,
sneg skrije jo z nočjo.

Marija, vere v zdravje, vase
in s srcem v gneči zmot —
tak skozi letne, znojne čase,
tak čez snežno pot —

Pojdem, pojdem

Pojdem, pojdem na polje,
pojdem v zelene gore,
pojdem v zelene gore
kjer mi sonce gori gre.

S soncem bi popotval rad
od izhoda na zapad,
izvedel bi, izprašal rad,
kdo na zemlji je moj brat . . .

No vem, no znam, kar znal bi rad,
sonce je moj prvi brat,
druga brata vzhod, zapad,
zadnji — srce je brez nad —

Velika družina to,
ni je moč pregledati,
težko je živeti ž njo,
da ni vam moč povedati!

Zvonovi zvonijo za šmarni dan

Zvonovi zvonijo za šmarni dan,
tiha žalost pa je v duši razlita —
ne rabim te, idi mi stran,
a žalost ne gre mi proč skrita.

Čemu sem otožen, zakaj hrepenim?
Zrak nebeški poln je sončnega svita,
in zdravje je v meni in zdravje nad njim
in žalost — čez ves svet razlita . . .

Zvezde

Poglejte mi kvišku,
kak zvezda kraj zvezde gori
in bolj žari in blešči
čim bližji čas je polnoči!
To noči jasne so oči
in te so vrh neba —
pod njim pa nam pot leži,
pol mračna, pol svetla.

Usoda

Na zemlji noč leži,
v vrhovih hrast ječi,
razbij se, noč, gozd, daj poti,
na poti popotnik stoji! . . .

Čudež se ne zgodi,
čudež sam — to si ti!
Pride žalost pa se ji odkrij,
obup pride — hej, na upanje pij!

Akordi

Kdo, ah, zre
onega, ki trpi?
Kdo otme
dušo v uri težki,
nerazjasnjeni —?

Sonce opoldne ne blešči,
zvezda ne sveti opolnoči
v njegov temni hram

kot on sam.

Ni mogoče živeti mu,
ne umret!

V duši prekleti mu
blodi se svet.

Pojenec

Cel svet molči,
mrak v potoku črni,
in čez nebes leti
zadnji tič pred nočjo —
Tak mrtvo . . . tak hladno . . . !
Le še tamkaj nekdo
kot pojenec ječi,
proč izmučen od pekla beži —

V ravnodušju

Izza daljnih jasnin
mojih prošlih dni
kakor drag spomin
blesk prvotni blešči.

Komu drag bi še bil?
Bil to lepi ni čas,
brez vse radosti mil,
nevesel — zlati čas!

Zdaj vsa prelest, prostost
kot bi pala k nogam —
ah prostost, neprostost
draga nam!

Koder hodimo, koder ljubimo
naša ljubav — prostost,
hej, zablodimo, hej, zasnobimo
zimo, mrak nam in zlost.

Oreh

Mrzel zre, brez listja
oreh v studene valove —
zrem jaz v svet brezglasno,
v radost brez radosti.

Kakor na srebrni dromlji
pesem izzvenela,
šlo srce za srečo,
šlo podnevi, šlo ponoči.

Ah, v njem pa kot v gredi
cvet mi žalosten pognal je,
mlad umrl, zvenel bom,
ne poznal radosti.

Umril je

Umril je . . . Kdo spozna skrivnost življenja?
Umril težko, strt od življenja
in nerad.

V trenutku zadnjem imel največ nad,
potlej v solzah se vdal usodi . . .
tako umrje zadnji v sveti.

Epitaf

Življenje celo sprt, nestalen,
miru resnice, sreče je iskal —;
njegov bil smoter temen, daljen,
umel ga ni, zato je pal.

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-254-8